

1. CESTA KE STRATEGICKÝM CÍLŮM

1.1 Klíčová zjištění analytické fáze

Na základě závěrů socioekonomické analýzy, dotazníkového šetření, rešerší, benchmarku a rozhovorů byla provedena problémová analýza a SWOT analýza. Ty detailněji charakterizují **9 klíčových zjištění analytické fáze**, která popisují situaci, v jaké se město nachází v roce 2016.

1. Ostravě chybí koncepce, kontinuální podpora a důsledná realizace při uskutečňování konkrétních, účinných a přitom moderních řešení. Ostrava má přitom většinu toho, co potřebuje, aby své vize, strategie a scénáře rozvoje mohla realizovat.
2. Ostrava má, i přes širokou nabídku pracovních míst, hodně nezaměstnaných lidí.
3. Ostrava netrpělivě čeká na koncepční řešení rozvoje centra města.
4. Ostrava je sice zelená, ale není hezká.
5. Ostrava neproměňuje problémy s životním prostředím v příležitosti k jejich řešení.
6. Ostrava potřebuje více podnikatelů.
7. Ostrava se může stát centrem vzdělanosti.
8. Ostrava umí světové kulturní a sportovní akce.
9. Ostrava dostatečně nevyužívá pozitivních impulsů aktivních lidí a místních komunit.

Pro přiblížení jednotlivých výroků jsou použity citace ze strukturovaných rozhovorů s osobnostmi Ostravy.

OSTRAVA MÁ VĚTŠINU TOHO, CO POTŘEBUJE, ABY REALIZOVALA SVÉ VIZE, STRATEGIE A SCÉNÁŘE ROZVOJE. CHYBÍ DŮSLEDNÁ REALIZACE JIŽ ZPRACOVANÝCH KONCEPCÍ, KONTINUÁLNÍ PODPORA STRATEGICKÝCH PROJEKTŮ.

„Není vytvořená koncepce města, existují jenom osamělé ostrůvky úspěchů.“

„Nepovedla se dlouhodobá strategie města, na které by se shodly jak komunity, tak politici a občané.“

„Věci SE nedějí. Věci SE nestanou. Věci SE nerozvíjejí. To dělají vždycky lidi. U těch je to otázka kompetence, úrovně, vzdělání a celé šíře zájmu. Kvalitní věci nelze dělat nekvalitními lidmi.“

OSTRAVA MÁ I PŘES ŠIROKOU NABÍDKU PRACOVNÍCH MÍST HODNĚ NEZAMĚSTNANÝCH LIDÍ

„Uchazeč o pozici řidiče trolejbusu požadoval pracovní dobu od 9 hodin a volno o víkendu.“

„Máme příležitosti vysílat lidi do zahraničí a zvyšovat jejich kvalifikaci a zkušenosti, ale buď nemají dostatek vnitřní motivace zlepšovat se, nebo se neučí cizí jazyk.“

„Přes všechny maléry restrukturalizační proces Ostrava zvládla. Jiná významná města jsou dnes vymazána z mapy státu.“

„Že vůbec přežila. Došlo k velké strukturální změně, zefektivňování výroby. Většinu zaměstnanců dokázala Ostrava absorbovat. Lidi sice ztrácíme, ale nestalo se nic fatálnějšího.“

OSTRAVA JE SICE ZELENÁ, ALE NENÍ HEZKÁ A NETRPĚLIVĚ ČEKÁ NA KONCEPČNÍ ŘEŠENÍ ROZVOJE CENTRA MĚSTA

„Architektura - kdyby přišla osvícená generace, tak se tady může dokonale vyřádit na ohromném množství volných ploch. Obrovské nezastavěné plochy mezi Jihem a Porubou - nápor developerů věřím, že přijde. Je kde stavět.“

„Kultivace veřejného prostoru. Bereme to hodně vážně. I my nejdříve baráky, kanceláře, pak okolí, až dnes opravdu pracujeme s prostorem, ale ne samoúčelně, hledáme atmosféru prostředí, kterou známe z historických center, která ovlivňují chování lidí. Na ulicích se má bydlet. Travnaté plochy ve městě - nesmysl - stromy, parčík, park, ale ulice, plocha, kterou jde modifikovat podle potřeby, neobtěžující stromy, dlažba, oživená stromem, lavičkou, kvalitou materiálu. Spokojenost s přesahy. Každodenní malé emoce.“

„Otázka městského centra. Musí se obydlet opuštěné byty a musí se tam pohybovat lidi. Lidé tam musí sociálně pobývat. Rizikové prostory, kde není ani noha.“

„Centrum - aby žilo!“

„Centrum (trestuhodný a tristní stav centra) - mohlo by zde vzniknout něco mimořádně zajímavého, je ovšem potřeba vytvořit širší urbanistický koncept (nyní je řešeno ve stylu „Dort Pejska a Kočičky“).

OSTRAVA NEPROMĚŇUJE PROBLÉMY S ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍM V PŘÍLEŽITOSTI K JEJICH ŘEŠENÍ

„Ze smogového města by se mělo stát město extrémně zelené (s cíleným uvědoměním občanů)“.

„Energetika - Ostrava má dobré výchozí podmínky: komplexy, které energii spotřebovávají; možnost využít opuštěné doly např. s tepelnými čerpadly, k tomu dodat špičkový výzkum.“

„ Využit technologických možností a přeměnit Ostravu ve smart connected city.“

„Povedla se silniční a vlaková infrastruktura, ale nezvládli jsme soft infrastrukturu (parkování ve městě).“

OSTRAVA POTŘEBUJE VÍCE PODNIKATELŮ

„Kavárnu bych tu neotevřel. Možná hraje roli peníze, možná životní styl, možná životní situace, možná intelekt.“

„Není tu příležitost rozjet start-up nebo firmu. Studenti nejsou profilováni a vzdělávání k tomu, aby měli ambice stát se kapitány průmyslu.“

„Využit tradiční průmysl, ale stavět na výzkumu, vývoji, inovacích a podpoře podnikání - příklady jsou mezi mladými a rostoucími místními firmami.“

OSTRAVA SE MŮŽE STÁT CENTREM VZDĚLANOSTI

„Kvalitní vysoké školy - mladí lidé díky nim zůstanou ve městě.“

„Posílit u populace vztah k vědě, technice, inženýrství, matematice a podnikání.“

„Vsadit na klíčové obory budoucnost i mechatronika, IT, nanotechnologie a biotechnologie (kmenové buňky). Popularizace odborných projektů marketingově nutno dobře zvládnout přetlumočením do "přitažlivého jazyka".

OSTRAVA UMÍ SVĚTOVÉ KULTURNÍ A SPORTOVNÍ AKCE

„Kulturní život Ostravy - divadlo je evropská špička, Svatováclavský hudební festival, Janáčkův máj - špičky světové hudební scény přicházejí na tyto festivaly do Ostravy.“

„Ostrava etablovaná při pořádání akcí sportovního charakteru - v ČR už jen Praha - MS v hokeji, Zlatá tretra, Davis Cup, krasobruslení - - infrastruktura, plus um to zorganizovat.“

OSTRAVA NEVYUŽÍVÁ POZITIVNÍCH IMPULSŮ AKTIVNÍCH LIDÍ A MÍSTNÍCH KOMUNIT

„Participační projekty - potřeba takového symbolického, strategického projektu v centru nebo jinde, bude mít vliv na ceny pozemků kolem, místní aktivní lidé se vztahem k místu, určí se dopředu, o jaký typ bydlení půjde, nájemníci/vlastníci se budu hodně scházet.“

„Změna v Berlíně - začali se propojovat lidi a kooperovat - systematická podpora. Budují se aktivní kontakty se zahraničím. Proč nepořádáme meetingy a networkingy s městy, od kterých se můžeme učit? Jsme tak na 1 % toho, co se tu může dít a mělo by. Politici a úředníci často ani neumí anglicky. Narodili se v jiném režimu a v jiných poměrech, jejich agenda je jen spravovat nástroje města. Potřebujeme mladé lidi s novými nápady a myšlenkami.“

Podrobné výstupy Klíčových zjištění analýzy vnitřního a vnějšího prostředí jsou dostupné na www.fajnova.cz.

1.2 SWOT analýza

Růst a správa města

SILNÉ STRÁNKY

- Město zvládlo proměnu ekonomické struktury a sociální dopady s tím spojené a úspěšně vstoupilo do poslední fáze restrukturalizace. Následkem historického průmyslového zaměření se stala ostravská aglomerace sídlem řady firem s unikátním technickým know-how, které investují do výzkumu, vývoje a inovací.
- Ostrava je úspěšná při vytváření podmínek pro investory. Příliv investorů a jejich přítomnost v regionu postupně vede k proměně ekonomiky a novým odvětvím.
- Počet obchodních společností v Ostravě roste (i když pomalejším tempem oproti srovnatelným městům).
- Podnikatelský sektor je s výhledem do budoucnosti optimistický.
- Region je infrastrukturně kvalitně dopravně napojený. Výhodná poloha v tzv. Slezském kříží nabízí potenciál rozvoje, například v oblasti logistiky a sdílených center služeb.

SLABÉ STRÁNKY

- Z Ostravy se vystěhoval v posledních dvaceti pěti letech vysoký počet obyvatel. Proměňuje se demografická struktura - přibývá více ekonomicky neaktivního obyvatelstva a ve srovnání s jinými městy v Ostravě žije nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním.
- Město na dopady demografických změn nereaguje dost pružně, chybí scénáře vývoje a reakcí na ně.
- Výkonnost ekonomiky v kraji a příjmy obyvatel zaostávají za srovnatelnými regiony v České republice a Evropské unii.
- Město nekomunikuje a neprosazuje dostatečně svou rozvojovou vizi a strategii jejího naplnění. Existující strategické a koncepční dokumenty nejsou důsledně naplňovány a navrhovaná opatření uváděna v praxi.
- Chybí jednotná marketingová koncepce a práce se specifickými cílovými skupinami.
- Nerozvíjené centrum Ostravy. Nedbá se o brány do města / regionu a výstavné ulice.
- Městské obvody a město spolu nespolečně dostatečně efektivně.

Životní prostředí a zdroje

SILNÉ STRÁNKY

- Okolí Ostravy nabízí turisticky a pro volnočasové využití vysoce atraktivní zázemí Beskyd, Jeseníků a povodí řek.
- Podíl využívaného odpadu roste.
- Velký podíl území města tvoří zelené plochy.
- Město má vyspělou energetickou a teplotrenskou infrastrukturu.

SLABÉ STRÁNKY

- Ve městě se neuplatňují systematicky trendy prostorového plánování a urbanismu vyspělých měst a architektonické soutěže.
- Městu chybí nástroje pro rozvoj kvalitního bydlení.
- Chybí iniciativy pro výstavbu prvotřídní architektury.
- Území města je zatíženo prolukami, prostorovými bariérami, brownfieldy a ekologickými zátěžemi.
- Sanace ekologických zátěží probíhají pomalu.

- Chybí klidové plochy s upravenou zelení pro volnočasové využití.
- Ubývá krajinné zeleně.
- Kvalita ovzduší a životního prostředí se v Ostravě v posledních dvaceti letech výrazně zlepšila - přetrvává však překračování imisních limitů a nepříznivá kombinace negativních faktorů majících vliv na znečištění.
- Koncepce environmentálního vzdělávání není účinná - povědomí obyvatel o spoluzodpovědnosti za stav životního prostředí a čistotu veřejného prostranství je nízká.
- Chybí koncepční přístup k adaptaci na klimatické změny a snížení energetické závislosti na fosilních palivech.
- Roste produkce odpadu v přepočtu na osobu.
- V některých městských částech schází úseky infrastruktury odpadních vod.

Městský rozvoj a infrastruktura

SILNÉ STRÁNKY

- Obyvatelé Ostravy jsou spokojeni s možnostmi trávení volného času.
- Kulturní a sportovní akce v Ostravě mají k dispozici dobrou infrastrukturu a nabízejí vysokou kvalitu, v některých oblastech srovnatelnou i se světovou špičkou a nemající v širokém okolí srovnání.
- Vzhled města prošel v mnoha městských částech pozitivní proměnou.
- Individuální i hromadná doprava, včetně meziměstské a příměstské dopravy, je na dobré úrovni.
- Sociální a zdravotní zařízení jsou dobře dostupná a nabízí širokou škálu služeb. Občané Ostravy si nicméně přejí zvýšení kvality těchto služeb.

SLABÉ STRÁNKY

- Městské prostředí je negativně stále více zatíženo nárůstem individuální automobilové dopravy - nedořešený systém parkování a vysoká míra znečištění na frekventovaných místech.
- Město neuplatňuje dostatečně principy udržitelné mobility, hromadná a alternativní formy dopravy nejsou preferovány před automobilovou.
- Ostrava není v porovnání s jinými srovnatelnými městy stejně nebo více bezpečná.
- Roste počet sociálně vyloučených lokalit a koncentrace sociálně vyloučených obyvatel v některých městských částech.
- Nedostatek udržovaných venkovních míst pro sportovní a volnočasové využití.
- Chybí významnější stavby, jejichž parametry by byly srovnatelné s evropskou úrovní, lákající k trávení volného času a propojující funkční náplň s funkcemi potřebnými ve svém širším okolí.

Lidé a komunity

SILNÉ STRÁNKY

- Region má rozvinutou infrastrukturu pro rozvoj výzkumu, vývoje a inovací.
- Vysoká škola báňská- Technická univerzita Ostrava se vyprofilovala jako kvalitní technická univerzita s rostoucí prestiží. Současně roste význam Ostravské univerzity.
- V Ostravě se v posledních letech čile rozvíjí aktivity občanských iniciativ a komunit. Kulturní a komunitní život díky tomu dostává, nejen v centru města, nový náboj.
- Ostrava nabízí širokou a kvalitní vzdělávací infrastrukturu.
- Ostrava začíná být v posledních letech atraktivní pro výjimečné osobnosti.

SLABÉ STRÁNKY

- Zaměstnavatele zatěžuje nedostatek kvalitní pracovní síly. Ostrava má přitom vyšší míru nezaměstnanosti oproti ČR, zejm. dlouhodobé nezaměstnanosti.
- Absolventi středních a vysokých škol nejsou dostatečně připraveni na potřeby zaměstnavatelů v regionu. Vzdělávací systém reaguje na tyto potřeby velmi pomalu.
- Chybí cílený rozvoj talentů na školách.
- Podnikavost obyvatel je nízká. Ostrava má malý počet živnostníků a podnikatelských subjektů. Systém podpory podnikání není propojený.
- Neuplatňujeme dostatečně výsledky vědy a výzkumu v praxi.
- Podpora kultury a komunitního rozvoje nenabízí nástroje podpory reagující na nové nápady, inovace a marketingové potřeby.
- Prostředí pro rozvoj komunitních aktivit a participaci občanů na správě města se rozvíjí pomaleji než v jiných městech.

18

Růst a správa města

PŘÍLEŽITOSTI

- Místní ekonomika má vysoký inovační potenciál.
- Lepší image a koncepční marketing města může v kombinaci se systémovými opatřeními přilákat více lidí do Ostravy.
- Podpora partnerství a otevřenost města ke spolupráci s odbornými a občanskými iniciativami může významně napomoci realizaci koncepcí, strategií i dílčích efektivních řešení.
- Vyšší zapojení externího financování, nejen z kohezních fondů, může mít pozitivní dopad na kvalitu a udržitelnost projektů a městských zásahů.
- Další oživení průmyslového dědictví.
- Zapojení do mezinárodní spolupráce může pomoci při hledání vyššího standardu

HROZBY

- Jednosměrná orientace na externí financování investičních i neinvestičních záměrů města pouze z evropských fondů, pokud budou trpět systémovými nedostatky, může mít negativní vliv na účelnost, efektivitu a hospodárnost výsledných řešení.
- Kontinuita strategického směřování města může být narušena komunálními volbami.

navrhovaných řešení a přinést řadu nových inspirací pro rozvoj města a jeho částí.

Životní prostředí a zdroje

PŘÍLEŽITOSTI

- Funkční úprava a využití volných ploch a městské zeleně bude mít pozitivní dopad na spokojenost obyvatel a atraktivitu města navenek.
- Zázemí Beskyd, Jeseníků a území v okolí Ostravy může být lépe využito pro propagaci a kvalitu života v Ostravě.

HROZBY

- Ve městě bude růst teplota a město bude čelit větším výkyvům klimatických podmínek s vlivem na dostupnost zdrojů, především vody.

Městský rozvoj a infrastruktura

PŘÍLEŽITOSTI

- Město může účinněji nakládat se zdroji a snížit náklady na provoz a údržbu infrastruktury.
- Město může efektivně využít aplikaci ICT řešení ve veřejné správě díky rozšířenému konceptu „smart cities“.

HROZBY

- Ostrava bude nadále ztrácet konkurenceschopnost při lákání obyvatel ve srovnání s jinými městy v ČR a v širším okolí vycházející z kvality městské zástavby a kvality veřejného prostoru.
- Zvyšuje se počet obyvatel, jejichž příjmy jsou na hranici chudoby.

Lidé a komunity

PŘÍLEŽITOSTI

- Postupný rozvoj uplatňování principu participativního plánování v agendách města a městských obvodů a systematická podpora komunitního života ve městě bude posilovat pozitivní vztah obyvatel k Ostravě.

HROZBY

- Trend suburbanizace bude pokračovat, skladba obyvatel v městských částech se bude proměňovat, ve městě se bude více koncentrovat ekonomicky neaktivní a méně vzdělaní obyvatelé závislí na podpoře státu.
- Ostravu chtějí po studiích opustit až tři pětiny žáků základních a středních škol.
- Studenti vysokých škol, kteří nestudují v Ostravě, mají menší tendenci se do Ostravy vracet než ve srovnatelných městech, například v Brně.

Podrobné výstupy Analýzy SWOT jsou dostupné na www.fajnova.cz.

1.3 Hlavní problémy a výzvy

Z dlouhodobého hlediska je pro Ostravu hlavní prioritou změnit nepříznivý demografický trend úbytku ekonomicky aktivních, vzdělaných, pracovitých, talentovaných, kreativních a tvůrčích obyvatel, kteří svou ekonomickou aktivitou nejvíce přispívají bohatství regionu.

Jaké klíčové problémy by mělo město v této souvislosti v současnosti řešit?

1. Město neposiluje dostatečně funkce a role regionální metropole a nenaplňuje efektivně potenciály a potřeby všech městských částí s důrazem na odpovídající reprezentativnost a atraktivitu centra města.
2. Město nemá dostatek aktivních, talentovaných a podnikavých lidí, potřebných na trhu práce nebo podporujících vznik pracovních míst a podílejících se na zvyšování kvality života ve městě.
3. Prostředí ve městě není přitažlivé, není vnímáno jako hezké pro obyvatele ani pro návštěvníky, není adaptované na klimatickou změnu. Obyvatelé chtějí zlepšit životní prostředí, bezpečnost a čistotu města.

Jakými dlouhodobými strategickými směry by se měla Ostrava řídit při svém rozvoji?

1. Propojení Ostravy se světem. Propojení Ostravy uvnitř a užší spolupráce a rozvoj městských obvodů. Oživení historického centra města.
2. Rozvoj potenciálu pro nabídku prvotřídního vzdělávání. Rozvoj podpůrného ekosystému pro podnikání. Zvýšení role komunit a občanských iniciativ.
3. Snižovat množství zanedbaných míst ve veřejném prostoru a uplatňovat koncepční přístup k rozvoji veřejného prostoru. Zvýšení dostupnosti kvalitního bydlení a odvaha stavět moderní architekturu. Podpora udržitelné mobility. Zvýšení množství kvalitní zeleně a vodních prvků ve městě. Aktivní prosazování principů nízkouhlíkové ekonomiky.

Klíčové ukazatele úspěchu Strategického plánu

- Nulové nebo pozitivní migrační saldo obyvatel Ostravy a současně příznivější demografická struktura oproti očekávanému trendu (meziročně dlouhodobě pozitivní trend). Zvyšující se podíl mladých a vzdělaných a ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel.
- Rychlejší růst průměrné hrubé mzdy v Ostravě a Moravskoslezském kraji.
- Snížení imisního zatížení ovzduší na území Ostravy.

1.4 Strom problémů

21

